

Asia: VN/1489/2026

Luonnos hallituksen esitykseksi ulkomaalaista kasvuyrittäjää ja yrittäjää koskevan sääntelyn uudistamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne yrittäjän oleskelulupaa koskevasta muutoksesta.

Akava kannattaa ehdotettua muutosta, jonka mukaan ensimmäistä yrittäjän oleskelulupaa haettaessa yrityksen rekisteröintiä ei edellytetä, mikäli yritystoiminta Suomessa ei ole käynnistynyt. Ehdotuksen hyödyt, kuten viranomaistoiminnan tehostaminen ja viranomaisrekistereiden ajantasaisuuden parantaminen, ovat tärkeitä ja hyvin perusteltuja tavoitteita. Ehdotuksessa mainitaan, että rekisteröinti tulisi tehdä viivytyksettä oleskeluluvan myöntämisen jälkeen. Akava huomauttaa, että ehdotuksen ja oleskelulupaprosessien tulkinnanvaraisuutta vähentäisi, mikäli yrityksen rekisteröintiedellytykseen liittyvä aikaraja määriteltäisiin tarkemmalla tasolla samassa yhteydessä.

Ulkomaalaislain 79 a § ehdotettu lisäys yrittäjääsemasta tulisi määritellä ja perustella esityksessä täsmällisesti. Kyse ei saa olla tosiasiaa alisteisesta työnteosta yhdelle toimeksiantajalle, työnantajan johdon ja valvonnan alaisuudessa, mutta yrittäjäriskillä ja ilman työsuhteen suojaa. Selkeät arviointikriteerit ovat tärkeitä hakijan, viranomaisen ja reilun kilpailun kannalta

Lausuntonne kasvuyrittäjän oleskelulupaa koskevasta muutoksesta.

Akava kannattaa muutosta, jossa kasvuyrittäjän oleskelulupaprosessia yhdenmukaistetaan yrittäjän oleskelulupaprosessin kanssa. Ehdotetut muutokset prosessiin, viranomaisten tiedonkulkuun ja lupien edellytyksiin ovat riskienhallinnan ja selkeyden kannalta perusteltuja, viranomaistahojen ja hakijoiden näkökulmasta.

Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandin suorittaman kasvuyritystoiminnan arvioinnin maksullisuus osana oleskelulupaprosessia on myös perusteltu ja kannatettava muutos, edellyttäen maksujen pysymistä kohtuullisella tasolla. Esityksen mukaan osa kasvuyrittäjän

oleskelulupahakemuksen käsittelymaksusta voitaisiin kohdentaa Business Finlandille sen suorittamaa yritystoiminnan arviointia varten. Tämä on hyvä periaate kasvavan viranomaisvastuun myötä. Esityksen myötä Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin käsittelyajasta säädettäisiin lain tasolla ja esityksessä muun muassa todetaan muutoksien mahdollisesti lisäävän Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin resurssitarvetta esimerkiksi valitusasioiden käsittelyssä.

Kasvuyrittäjän toimeentulosta esityksessä todetaan seuraavasti: Se arvioidaan ulkomaalaislain 39 §:n mukaisesti, kasvuyrittäjän luvan myöntäminen ei edellytä toimeentuloa nimenomaan yritystoiminnasta, ja kasvuyrittäjällä on oikeus tehdä työtä myös työsuhteessa toisen palveluksessa, vaikka kasvuyrittäjyyden tulee olla maassa oleskelun pääasiallinen tarkoitus. Akava huomauttaa, että sääntelyn pitää selvästi estää tilanne, jossa kasvuyrittäjän oleskelulupaa käytetään tosiasiasa työnhakulupana tai keinona tehdä työtä ilman työn perusteella myönnettävän oleskeluluvan edellytyksiä.

Muut huomionne ehdotuksesta.

Esitykseen liittyvässä selvityksessä (2025:36) todetaan, että lainsäädäntö koetaan tällä hetkellä tulkinnanvaraiseksi sen suhteen, mitä kaikkea osapäästösten lainmukaisuuden arviointiin lasketaan kuuluvaksi, ja tätä tulkinnanvaraisuutta edelleen ilmentää myös vaihteleva oikeuskäytäntö. Selvityksen mukaan näennäisyyden kannattavuuden taustalla voi olla selvityksen mukaan epäilyjä laittoman maahantulon järjestämisestä tai että yrityksen kannattavuus perustuu osaltaan ihmiskaupasta tai työperäisestä hyväksikäytöstä saatuun hyötyyn. Akava ehdottaa, että ulkomaalaislain 79 a § ja 80 a § kannattavuuden arviointiin liittyviä kohtia edelleen selkeytetään ja tarkennetaan tämä selvityksessä esiin tuotu näkökulma huomioon ottaen. Jos (kasvu)yritys esimerkiksi palkkaa työntekijöitä, arvioinnissa tulisi seurata nimenomaisesti vähintään työnantajavelvoitteiden hoitamista..

Esityksen vaikutusarvioinnissa todetaan, että esitetyillä muutoksilla ei arvioida olevan välittömiä työllisyysvaikutuksia eikä siten merkittävää vaikutusta julkisen talouden tuloihin. Akava huomauttaa, että vaikutusarvioinnissa ei kuitenkaan arvioida kasvuyritysten työllistymisvaikutuksia, eli sitä kuinka monta työpaikkaa lupaperusteella on syntynyt Suomeen.

Edellä mainitussa selvityksessä kerrotaan, että peitellyt työsuhteet, alipalkkaus, työperäinen hyväksikäyttö, yhteistyösopimusten välittäminen eteenpäin sijaistamisjärjestelyiden turvin ja ilman liiketaloudellista perustetta olevien välikäsien eli ns. mahdollistajien määrän lisääntyminen ovat ilmiöitä, jotka nousivat vuonna 2024 esiin yrittäjien oleskelulupakäsittelyssä. Selvityksen mukaan yrittäjän oleskeluluvan osalta tilastoissa näkyy yksittäisiä ilmoituksia työperäiseen hyväksikäyttöön ja talousrikollisuuteen viittaavilla nimikkeillä, ja yrittäjälupiin tehdyillä yksittäisillä tarkastuksilla on löytynyt myös yhteyksiä laittomaan maahantuloon. Akava korostaa, että vaikka selvityksessä ei tunnistettu sellaisia lupajärjestelmän säädöstason haavoittuvuuksia, joita muuttamalla viranomaisten edellytykset puuttua em. haasteisiin ratkaisevasti paranisivat, näihin haasteisiin ja niiden juurisyihin puuttuminen on kokonaisuuden kannalta tärkeää. Esimerkiksi työsuojeluviranomaisten ja Maahanmuuttoviranomaisten välisen tiedonkulun parantaminen olisi merkittävä kehityskohde.

Loppuun Akava toteaa, että yrittäjä- ja kasvuyrittäjäpolkujen kehittäminen on kannatettavaa Suomen talouden kasvupotentiaalin näkökulmasta, mutta samalla on huolehdittava myös työntekijäperusteisen maahanmuuton sujuvuudesta, työntekijöiden oikeusturvasta ja siitä, ettei yrittäjäperusteisia lupia käytetä työntekijäperusteisen lupamenettelyn kiertämiseen.

Linna Jutta
Akava ry